

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชุมชนบ้านน้ำเขียว
2. เปลือกหอยเชลล์
3. การทำดินปั้นจากแป้ง
4. กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
5. เทรนด์การออกแบบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนบ้านน้ำเขียว

ชุมชนบ้านน้ำเขียวตั้งอยู่ที่ ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด บ้านน้ำเขียวมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ติดทะเล มีป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก มีคลองขนาดใหญ่ไหลผ่านอยู่ระหว่างอำเภอเมืองตราดและอำเภอแหลมงอบ ในอดีตคนในตำบลน้ำเขียวเป็นคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ต่อมาเมื่อพ่อค้าชาวจีนล่องเรือสำเภามาค้าขายสินค้าและได้ตั้งรกรากอยู่ที่นี่ จึงทำให้ส่วนหนึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้มีคนมุสลิมซึ่งเรียกตัวเองว่า “แขกจามหรือจำปา” อพยพหนีสงครามมาจากประเทศเขมรมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ริมคลองน้ำเขียว และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยชาวพุทธและมุสลิมสามารถแต่งงานข้ามศาสนาได้ ซึ่งพี่น้องทั้งสอง ศาสนาอาศัยอยู่ร่วมกันในตำบลน้ำเขียวอย่างสันติสุขด้วยความสัมพันธ์อันดีตลอดมาที่มาของชื่อชุมชน “น้ำเขียว” มาจากพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ติดทะเลมีป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก มีคลองขนาดใหญ่ไหลผ่าน ซึ่งคลองนี้มีต้นกำเนิดขึ้นอยู่ที่เขาวังปลาอยู่ระหว่างอำเภอแหลมงอบและอำเภอเมืองตราด เมื่อถึงฤดูน้ำหลากน้ำในคลองจะไหลเชี่ยวมากชาวบ้านจึงเรียกว่า “คลองน้ำเขียว” ไหลผ่านกลางหมู่บ้านน้ำเขียวลงสู่ทะเลอ่าวไทยทางใต้ที่บ้านปากคลอง ตำบลหนองโสน อำเภอเมืองตราด ซึ่งชาวบ้านใช้เป็นแหล่งประมง พื้นบ้านและใช้เป็นเส้นทางออกทะเลเพื่อทำการประมงจนถึงปัจจุบันชาวตำบลน้ำเขียวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และค้าขาย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศไทย, 2564)

สภาพการณ์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนบ้านน้ำเขียวจังหวัดตราด ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนในผังโครงสร้างขององค์กรกลุ่มท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว มีหัวหน้ากลุ่มประสานงานและกระจายรายได้ ตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ การบริการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอาชีพเครือข่ายอื่น ๆ ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนเพื่อนำสินค้าและผลิตภัณฑ์มาจำหน่าย ต้องการพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบของด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยยึดถือรูปแบบและวิถีของคนในชุมชนบ้านน้ำเขียว มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศป่าชายเลน และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน ชุมชนมีเป้าหมายส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านสินค้าและผลิตภัณฑ์ จากทั้งหมดทำให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้เสริมเพื่อความยั่งยืนของชุมชนระยะยาว ชุมชนบ้านน้ำเขียวได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนโดยการ

จัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียว (ชลิต เฉียบพิมาย เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว และสุเมษย หนกหลัง, 2563 : 152)

เปลือกหอยเชลล์

หอยเชลล์เป็นหอยกาบคู่ (Bivalves) มีเปลือก ๒ ชั้นประกบกัน โดยยึดติดกันทางด้านบน บริเวณหัวเปลือก ส่วนที่ยึดติดกันมีลักษณะคล้ายบานพับ ที่ทำให้กาบทั้งสองเปิดปิดได้ เปลือกอาจมีรูปกลม รูปรี รูปสามเหลี่ยม หรือรูปอื่นๆ หอยจะสร้างเปลือกบริเวณหัวเปลือกขึ้นก่อน แล้วขยายใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ และจะหยุดสร้างเปลือกเมื่อโตเต็มที่ ตัวหอยซีกซ้ายและขวาสมมาตรกัน ลำตัวและตีนแยกจากกัน หัวลดรูป และไม่แยกจากลำตัว ไม่มีหนวด ไม่มีตา ในช่องปากไม่มีแผ่นขูด มีระยางค์ส่วนปาก 2 คู่ เหนือของหอยกาบคู่ นอกจากทำหน้าที่หายใจแล้ว ยังทำหน้าที่กรองอาหารจากน้ำด้วย อาหารคือ จุลินทรีย์ พืชขนาดเล็ก เช่น สาหร่ายเซลล์เดียว สัตว์ขนาดเล็ก สารอินทรีย์ที่ลอยตัวในมวลน้ำ

วงศ์หอยเชลล์ (Family Pectinidae) หอยเชลล์ หรือหอยพัด (Scallop) เปลือกมีสีและลายแตกต่างกันตามแต่ชนิด และยังพบว่า หอยชนิดเดียวกันอาจมีสีและลาย ของแต่ละตัวที่ไม่เหมือนกัน เช่น เป็นสีน้ำตาล เหลือง ส้ม ม่วง ตามขอบของแผ่นเนื้อแมนเทิลมีหนวดเป็นเส้นยาว โดยมีตาที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมสีน้ำเงินจำนวนมากเรียงรายอยู่โดยรอบ ตาสามารถรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงความเข้มของแสง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบอาศัยตั้งแต่เขตน้ำตื้นชายฝั่งถึงที่ระดับความลึกมาก บางชนิดอยู่ตามพื้นทะเลที่เป็นทรายหยาบ มีกรวด หิน และเศษปะการังที่ระดับน้ำลึก 3 -20 เมตร โดยสร้างเส้นใยยึดติดกับวัตถุต่าง ๆ ในน้ำ แต่เมื่อถูกรบกวน ก็จะดึงเส้นใยจนขาด และว่ายน้ำหนี บางชนิดอาศัยอยู่ตามบริเวณพื้นที่เป็นทราย ที่ระดับน้ำลึก 10 – 80 เมตร โดยวางตัวอยู่บนพื้นเคลื่อนที่ได้อย่างอิสระบางชนิดฝังตัวอยู่ในปะการัง (วันทนา อยู่สุข และธีระพงศ์ ด้วงดี, 2552, เล่ม 34)

ส่วนประกอบหลักของเปลือกที่เป็นสารแคลเซียมคาร์บอเนต เปลือกหอยที่สำคัญที่นำมาใช้เป็นเครื่องประดับมักเป็นเปลือกหอยน้ำเค็มนิยมมาแกะสลักเจียรไนแบบเม็ดกระดุมลูกปัด และหลังเบี้ยทำกำไลและลูกประคำ ส่วนประกอบของเปลือกหอยเปลือกหอยประกอบไปด้วยสารแคลเซียมคาร์บอเนตซึ่งเป็นแร่แคลไซต์หรืออะราโกไนต์จับรวมกันเป็นชั้น ๆ และสารโปรตีนจำพวกConchiolin เป็นตัวเชื่อมประสานชั้นคาร์บอเนตให้ติดกัน เปลือกหอยมีความแข็ง 3.5 ความถ่วงจำเพาะมีค่า ถ.พ. 2.70 - 2.89 (กฤษณะ เวชพร, 2548 : 203)

ภาพ 2.1 เปลือกหอยเซลล์

การทำดินปั้นจากแป้ง

ดินไทยที่มีส่วนผสมของแป้งชนิดต่าง ๆ ดินที่เกิดจากการนำเอาแป้งหลายชนิดที่มีสีขาว ได้แก่ แป้งสาลี แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว แป้งข้าวโพด ดินขาวหรือดินฟอง ซึ่งเป็นวัสดุหลักมาผสมกับกาว ส่วนมากมักใช้กาวลาเท็กซ์และผสมสารกันบูดหรือสารกันเชื้อราคลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วจึงนำมาแบ่งใส่ ถูพลาสติกห่อให้มีมิติชิดเก็บไว้ที่อุณหภูมิปกติ ดินประเภทนี้สามารถผสมน้ำ สีโปสเตอร์ หรือสีฝุ่นได้ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้นำไปใช้

สูตรแป้งปั้นพื้นฐานจากแป้งขนมปัง จากเอกสารชุดการปั้น หมวดวิชาศิลปกรรม ของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มีอัตราส่วนดังนี้ แป้งขนมปังป่น 250 กรัม แป้งข้าวโพด 250 กรัม กาวลาเท็กซ์ 250 กรัม สารกันบูด 2 กรัม น้ำมันมะกอก 4 กรัม แต่สูตรนี้เนื้อแป้งเหนียว สามารถปั้นขึ้นรูปได้แต่เมื่อระหว่างการปั้น เนื้อแป้งแห้งเร็วก่อนที่จะปั้นเสร็จ เนื้อมีความกระด้างแข็ง ไม่สามารถปั้นต่อได้ มีรอยแตกร้าวเมื่อแป้งแห้ง จึงได้ปรับปรุงสูตรโดยใช้แป้งข้าวเหนียวแทนแป้ง ข้าวโพด แป้งขนมปังป่น 250 กรัม แป้งข้าวเหนียว 250 กรัม กาวลาเท็กซ์ 250 กรัม สารกันบูด 2 กรัม น้ำมันมะกอก 4 กรัม พบว่าแป้งมีความนุ่มเหนียว เนื้อดินมีความยืดหยุ่น คงความนิ่มได้ยาวนาน (อภิรติ โสพฤกษ์ นีอร ดาวเจริญพร และรุ่งฤทัย ราพิงจิต, 2555 : 32-33)

สูตรการทำดินปั้นจากแป้งข้าวโพด ดินปั้นจากแป้งข้าวโพด จะมีคุณสมบัติคล้ายดินญี่ปุ่น หรือ ดินไทย ที่สามารถนำมาประดิษฐ์ และปั้นเป็นชิ้นงานได้อย่างหลากหลาย สูตรกรรมวิธีการทำดินปั้นที่ คงทนคล้ายกับพลาสติกแต่เหนียวและแตกหักยาก อุปกรณ์ ได้แก่ แป้งข้าวโพด 1 ถ้วยตวง กาวลา เท็กซ์ 1 ถ้วยตวง เบบ็อยด์ 1 ซ้อนโต๊ะ น้ำมันาว 2 ซ้อนโต๊ะ หม้อนอนสติคหรือกระทะนอนสติค ถ้วยตวง ซ้อน พลาสติกห่อของ เต้าไฟ วิธีการทำ ตวงแป้งข้าวโพดกับกาวลาเท็กซ์ในอัตราส่วน 1:1 เช่น แป้งข้าวโพด 1 ถ้วยตวง กาวลาเท็กซ์ 1 ถ้วยตวง เทลงไปในหม้อนอนสติคคนส่วนผสมให้เข้ากันจนเนื้อ ละเอียด ใส่น้ำมันาวลงไป 2 ซ้อนโต๊ะ ใส่เบบ็อยด์ ลงไป 1 ซ้อนโต๊ะ คนส่วนผสมให้เข้ากันจนเนื้อ เนิยเนียนเป็นเนื้อเดียวกัน นำหม้อนอนสติคที่มีส่วนผสมตั้งบนเต้าไฟ ใช้ไฟอ่อนหรือปานกลางคนส่วนผสม ตลอดเวลา จนแป้งสุก และส่วนผสมเป็นก้อนนิ่มเทส่วนผสมลงในถาดและนวดให้เข้ากันอีกครั้ง แบ่งดิน ออกเป็นก้อนก้อนละเท่ากันจากนั้นใช้พลาสติกแร็ปเก็บดินปั้นไว้ใช้งาน (นันทนา สำเภา, 2564)

แนวคิดในการออกแบบ

ในสมัยก่อนแนวคิดในการออกแบบมุ่งเน้นที่การใช้งาน ประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก โดยไม่ได้ คำนึงถึงความสวยงามเท่าใด แต่ในปัจจุบันมนุษย์เริ่มให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพ ดังจะเห็นได้จาก การแต่งกาย ของใช้ เครื่องประดับ ที่อยู่อาศัยและสถาปัตยกรรมจนเกิดการพัฒนาด้านแนวคิด การออกแบบที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัยจนกลายเป็นเอกลักษณ์ แนวคิดในการออกแบบมีหลากหลาย แนวทาง ได้แก่ (จรรยาพร อธิษฐาน, 2561 : 77-94)

1. แนวคิดการออกแบบสไตล์สมัยใหม่ (Modern Style) เน้นความเรียบง่าย แต่ยังคงคุณค่า การใช้งาน รูปทรงต้องเป็นไปตามประโยชน์ใช้สอย ใช้รูปทรงเรขาคณิต ลดการตกแต่งดูฟุ่มเฟือย ใช้สี ของวัสดุ ไม่ปิดบังพื้นผิวและโครงสร้างของวัสดุ

2. แนวคิดการออกแบบสไตล์หลังสมัยใหม่ (Post Modern Style) แนวคิดคัดค้านการออกแบบสมัยใหม่การผลิตเป็นอุตสาหกรรมทำให้ขาดความหมายและคุณค่าแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ การออกแบบสอดคล้องกับวัฒนธรรมประชานิยม เสรีภาพ ความอิสระ แนวคิดค่อนข้างแปลกแหวกแนวต่อต้านสังคม ใช้รูปทรงแปลกตา ซับซ้อน ดูขัดแย้งในตัว จัดองค์ประกอบแบบอสมมาตร แสดงถึงความก้าวหน้าของวัสดุ

3. แนวคิดการออกแบบสไตล์มินิมัล (Minimal Style) แนวคิดสมัยใหม่ น้อยแต่มาก ในความสำคัญกับความเรียบง่าย ใช้ส่วนประกอบเพียงเล็กน้อยแต่ได้ผลมาก ตัดทอนสิ่งที่ไม่จำเป็นออกให้ได้มากที่สุด เน้นใช้สีแบบโมโนโครม (Monochrome) เลือกใช้สีเดียวแต่มีการเล่นน้ำหนักความเข้มและอ่อน ใช้ความเรียบง่ายของเส้น รูปทรง โครงสร้างโดยรวมกับผลงาน เลือกใช้วัสดุธรรมชาติ มีความคล้ายคลึงกับสไตล์โมเดิร์นแต่ต่างกันที่มินิมอลจะเน้นพื้นที่ไม่แบ่งส่วนปิดกั้น มีความเรียบหรูเป็นเหลี่ยมคมและเส้นสายที่ตรงไปตรงมามากกว่า

4. แนวคิดการออกแบบสไตล์ร่วมสมัย (Contemporary Style) ใช้หลักการของงานออกแบบสไตล์สมัยใหม่และประโยชน์นิยมมาผสมผสาน นิยมใช้วัสดุสมัยใหม่ และพัฒนาการของเทคโนโลยีที่เป็นผลผลิตของสังคมในยุคนั้น การนำรูปแบบที่กำลังนิยมในปัจจุบันผสมผสานกับแบบอื่น ๆ ในอดีตโดยหยิบยืมลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น อารมณ์ ความรู้สึกจากสไตล์งานในอดีตมาผสมผสานกับปัจจุบันจนเกิดความสมดุล

5. แนวคิดการออกแบบสไตล์ลอฟท์ (Loft Style) สไตล์ลอฟท์มีลักษณะของอาคารและการตกแต่งที่มีความเฉพาะ เคารพในสิ่งจะวัสดุ ไม่ปรุงแต่ง เน้นสีขาว เทา ดำ และน้ำตาล ให้ความสบายตาที่เจือด้วยความดิบและอารมณ์ย้อนยุค

6. แนวคิดการออกแบบสไตล์วินเทจ (Vintage Style) สไตล์งานออกแบบที่ให้ความรู้สึกดูเก่า คลาสสิก และมีคุณภาพสูง ลักษณะอ่อนช้อย ประณีต งดงาม เส้นสายโค้งมน นิยมงานแกะสลัก สีมืด การผสมสีชาวลงไป เพื่อลดความเข้มของสีเดิม ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน สบายตา

7. แนวคิดการออกแบบสไตล์เรโทร (Retro Style) การนำเอารูปแบบหรือสไตล์ในอดีตมาปรับแต่งผสมผสานกับความเป็นปัจจุบัน ลักษณะเด่น คือ ความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา การหยิบยืมกระแสนิยมในอดีตผนวกกับความสำคัญด้านประโยชน์ใช้สอยเน้นลวดลายมากตกแต่งโดยเฉพาะลายเรขาคณิต นิยมสีฉูดฉาด จัดจ้าน ร้อนแรง หรือสีเข้มตัดกัน

กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ของที่ระลึก (Souvenir) หมายถึง วัตถุ สิ่งของ ที่เป็นสัญลักษณ์แทนบุคคล เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเตือนความทรงจำให้ระลึกถึงสิ่งที่เคยพบเห็นเจอในเวลาที่ผ่านไป หรือโอกาสที่เคยแวะเวียนไปสัมผัสแล้วอยากเก็บความทรงจำไว้ในรูปแบบสิ่งของ ดังนั้นจึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของที่ระลึก คือ วัสดุที่ใช้ทำ เทคนิค ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่น (อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์, 2560 : 27)

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้าบริการหรือความคิดที่ผู้ประกอบการผลิตหรือจัดหาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภคได้ ทั้งในแง่ของความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยคุณสมบัติ 2 ประการหลัก ได้แก่

ประการแรกคุณสมบัติเชิงรูปธรรมที่จับต้องได้ เช่น รูป ลักษณะ กลิ่น สี สัน รสชาติ สถานที่ ประการที่สองคุณสมบัติเชิงนามธรรมที่จับต้องได้ เช่น ความปลอดภัย ความมั่นคง ความเชื่อมั่นในประสบการณ์ตลอดจนแนวคิดของผู้ประกอบการ

การพัฒนา (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อยเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่สภาพ หนึ่งอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน ที่มีความเหมาะสมกว่าเดิม

พัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) หมายถึง การปรับปรุง หรือทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นต่ออาศัยทั้งระบบและกลยุทธ์ที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่

ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product) ผลิตภัณฑ์ที่มีแนวคิดใหม่หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วหรือผลิตภัณฑ์ที่มีแนวคิดใหม่ สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่ในท้องตลาดจำหน่ายมาก่อน ลักษณะที่สองผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงจากผลิตภัณฑ์เดิม เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการและมีความพึงพอใจกับผู้บริโภคมากกว่าเดิม ลักษณะที่สามผลิตภัณฑ์เลียนแบบ เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับกิจการแต่ไม่ใหม่ในท้องตลาด ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาเหมือนกับคู่แข่ง ผลิตภัณฑ์ที่จะอยู่รอดได้ในท้องตลาดจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความใหม่อย่างแตกต่าง และเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค สภาพสังคม ทำแล้วต้องได้กำไร ต้นทุนลดลง (อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์, 2560 : 53-56)

กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์, 2560 : 58-64)

1. การสร้างความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ แหล่งของแนวคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ความจำเป็นและความต้องการของลูกค้า ผลิตภัณฑ์และบริการของคู่แข่ง พนักงานขาย ผู้ออกแบบ เทคนิคในการสร้างความคิด การใช้สติปัญญาช่วยทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น กำหนดคุณสมบัติของสินค้า การจำแนกความต้องการ และปัญหา ระดมความคิดใหม่ ๆ และสังเคราะห์ความคิด

2. การกลั่นกรอง และประเมินความคิด ได้แก่ การประเมินโอกาสทางการตลาด เครื่องมือให้คะแนนความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่

3. การพัฒนาแนวความคิดผลิตภัณฑ์และการทดสอบแนวความคิดผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การพัฒนาแนวความคิด เป็นการสร้างความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภค การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์และตราสินค้า เป็นการบอกลักษณะของสินค้าของสินค้ากิจการและคู่แข่งชั้นความรู้สึกรู้สึกของผู้บริโภค ความต้องการของผู้บริโภค เป็นการเลือกจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ และการทดสอบความคิด เป็นการทดสอบและความคิดนั้นเป็นการนำความคิดทั้งหมดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาไปทดสอบกับผู้บริโภค เพื่อดูปฏิกิริยาของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เป็นความคิดที่ยังไม่ได้สร้างผลิตภัณฑ์แต่เป็นเพียงแนวความคิดเท่านั้น

4. การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด การพัฒนาเครื่องมือทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ขนาดโครงสร้างพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด ยอดขายและกำไรตามเป้าหมายในระยะยาว

5. การวิเคราะห์ธุรกิจ เป็นการคำนวณยอดขาย เพื่อพิจารณาว่าสูงพอจะได้กำไรหรือไม่

6. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการสร้างสินค้าขึ้นมาจำลองให้เหมือนจริง
7. การทดสอบตลาด การนำผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้วไปทดสอบการยอมรับของตลาดเป้าหมาย เพื่อหาข้อบกพร่อง เพื่อนำมาแก้ไข
8. การผลิตเชิงพาณิชย์ การนำออกจำหน่ายสู่ตลาด

การจำลองกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วม

การออกแบบใช้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม 3 P Model (นิรัช สุดสังข์, 2559 : 194-197)

1. **ขั้นวางแผน (Planning)** เพื่อเป็นการเตรียมพร้อม โดยการประชุมวางแผนกับทีมงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คัดเลือกผู้ประกอบการพูดคุยซักถามรายละเอียดของกิจการ พร้อมจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างละเอียด
2. **ขั้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development)** รวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการจากการลงพื้นที่ ร่วมปรึกษา แนะนำ และกำหนดแนวคิดเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ วางแผน ออกแบบ ร่วมกันออกแบบ สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ ปรับแก้ไขแบบผลิตภัณฑ์ให้คำปรึกษาพร้อมถ่ายทอดรายละเอียดงานผลิตภัณฑ์สอนและแนะนำ วิธีการจัดทำจำลองต้นแบบและนำเสนอแบบสุดท้าย
3. **ขั้นประชาสัมพันธ์ชุมชน (Promotion Community)** การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เพื่อสนับสนุนกิจการทางการตลาดของชุมชน เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ สื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ทำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ

เทรนด์การออกแบบ

แนวโน้มการออกแบบเครื่องประดับในปี 2023

ในสภาวะเศรษฐกิจเกือบทั่วโลกมีแนวโน้มแย่ลง โดยเฉพาะธุรกิจค้าปลีกน่าจะเป็นภาคธุรกิจส่วนแรก ๆ ที่จะได้รับผลกระทบ ภาวะเงินเฟ้อทำให้ของราคาให้เพิ่มสูงขึ้นทั้งในกลุ่มสินค้าจำเป็นชีวิตประจำวันและสินค้าหรูหรา จากสถานการณ์นี้ทำให้ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัวสร้างสินค้าให้มีความน่าสนใจมากขึ้น และสร้างความแตกต่างเพื่อดึงดูดใจลูกค้า โดยเฉพาะการขายแบบไลฟ์สด หมายถึงการที่ผู้ขายนำเสนอสินค้าของตนผ่านไลฟ์สดเป็นการผสมผสานความบันเทิงเข้ากับการซื้อสินค้าแบบทันที ช่วยให้ธุรกิจมีช่องทางใหม่ในการสร้างมูลค่าโดยมีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวาง อีกทั้งช่วยเสริมความน่าสนใจของแบรนด์ และสร้างความแตกต่างเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้ซื้อรุ่นใหม่ เช่น เลือกแพลตฟอร์มการขายทางโซเชียลให้เหมาะสม Instagram, TikTok และ Snap เข้าถึงกลุ่มลูกค้ารุ่นใหม่ Facebook และ Twitter สำคัญสำหรับพนักงานขายเนื่องจากเน้นไปที่การพูดคุยแลกเปลี่ยนเครื่องประดับตามกระแสที่เข้าถึงได้ง่ายสำหรับกลุ่มลูกค้า รุ่นใหม่เมื่อแบรนด์เครื่องประดับรุ่นใหม่ประสบความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการด้วยชิ้นงานตามกระแสใหม่ ๆ ที่เข้าถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น นักออกแบบสื่อสารกับกลุ่มลูกค้ารุ่นใหม่ได้ง่ายด้วยสไตล์ที่เน้นความล้ำยุคแทนที่จะเป็นความเพนอมตะนิรันดร์กาล เน้นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (ศูนย์ข้อมูลภูมิณีและเครื่องประดับ, 2566)

ทิศทางของอัญมณีและเครื่องประดับ

ทิศทางของอัญมณีและเครื่องประดับปี พ.ศ. 2567 ประกอบด้วย 6 เทรนด์ ดังนี้ (Luca, P.D. , 2023 : 128-244)

1. เทรนด์ Chromaverse นักร้องแบบที่ซึ่งสามารถเข้าถึงการ ปรับเปลี่ยนเฉพาะบุคคล สินค้าที่ปรับแต่งได้และเหมาะกับแต่ละบุคคล ทำให้กลายเป็นสิ่งหายากและเฉพาะตัวสำหรับผู้ซื้อ มากยิ่งขึ้น เพราะผู้ซื้อสามารถเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ ที่มีความแตกต่างไม่เหมือนใครอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถเลือกสีที่สดใส สีสดกัน สีส้มความแวววาว โดยการผสมผสานกัน รูปร่างรูปทรงมีความลึกลับ หรือแหลมคม การนำนวัตกรรมวิทยาศาสตร์มาใช้เลือกวัสดุ เช่น พลาสติกรีไซเคิล อะลูมิเนียม แก้ว ผสมผสานกับวัสดุออร์แกนิก เช่น หนัง ไม้ เปลือก หอย ดอกไม้
2. เทรนด์ Miximal การออกแบบเน้นแบบร่วมสมัย มีขนาดใหญ่ให้มีความโดดเด่น ผสมผสาน วัสดุที่มีตัดกันหรือแตกต่างกัน เครื่องประดับไม่มีเพชร การสร้างสรรค์รูปแบบได้รับแรงบันดาลใจจาก การเชื่อมโยงเช่นการใช้โซ่มาเป็นแรงบันดาลใจ งานแบบวินเทจการเอากลิ่นไอความหลังมาประกอบให้ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวพิเศษ การนำวัสดุมาเลือกใช้ เช่น ไข่มุก ตัวล็อกแบบเปลี่ยนได้ ชิ้นส่วนแปลงร่าง โลหะผสม
3. เทรนด์ A Future legacy การออกแบบที่เป็นการผสมผสานระบบค่านิยมกับประเพณีที่ ยึดถือกันมา จนเป็นวัฒนธรรม การนำเอาอักษรโบราณ สัญลักษณ์ต่าง ๆ มาออกแบบเป็นลักษณะร่วม สมัย
4. เทรนด์ Very Personal การเดินทางผ่านความทรงจำและทวนถึงเรื่องราวเพื่อเล่าผ่านการ ออกแบบ เช่น เรื่องราวความทรงจำดี เรื่องราวชีวิตประวัติ ประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้แนวทางออกแบบ มีภาพความคลาสสิกพร้อมลูกเล่นที่เพ้อฝัน ลักษณะงาน เช่น งานฝีมือ ภาพบรรพบุรุษ งานแกะสลัก ไมโครโมเสก
5. เทรนด์ Virtualism การออกแบบที่มาจากแนวทางโลกเสมือนจริงที่ทำให้หน้าหลงใหล มีความล้ำสมัย เน้นนวัตกรรมโดยเฉพาะดิจิทัล ทำให้รูปแบบที่ออกมาเป็นแนวการออกแบบอัลกอริทึม ลูกบอลทรงกลม เน้นสีโลหะ ใช้วัสดุที่เป็นนวัตกรรมที่แสดงถึงอนาคต
6. เทรนด์ Metamorphing การออกแบบที่นำธรรมชาติเข้ากับวัสดุสังเคราะห์หรือรีไซเคิลที่ คัดสรรมาอย่างพิถีพิถัน ไปสู่การอนุรักษ์ธรรมชาติ ชิ้นส่วนประกอบเป็นสามมิติที่สลับเปลี่ยนไป เน้นแสดงพื้นผิวของวัสดุอินทรีย์ สีสันสดใส เครื่องประดับที่ผสมผสานทางวิทยาศาสตร์จะช่วยเสริม พลังแห่งความคิดสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องศึกษาและทดลองการแปรรูปเปลือกหอยแมลงภู่มัดเหลือทิ้งเพื่อการผลิตดินปั้นสำหรับงานเครื่องประดับเพื่อชุมชน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาสูตรดินปั้นจากเปลือกหอยแมลงภู่มัดโดยหาปริมาณที่เหมาะสมในการทำดินปั้น 2) เพื่อผลิตต้นแบบเครื่องประดับจากดินปั้นจากเปลือกหอยแมลงภู่มัด มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยศึกษาสูตรดินปั้นจากเปลือกหอยแมลงภู่มัด ปัจจุบันที่ศึกษา คือ ปริมาณเปลือกหอยแมลงภู่มัดทดแทนแป้งข้าวเหนียวแปรเป็น 7 ระดับ คือ เปลือกหอยแมลงภู่มัด 0, 50, 60, 70, 80, 90 และ 100 กรัม มาวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพและสมบัติทางกลความแข็งที่ผิว ผลการวิจัยพบว่า สูตรที่เหมาะสม คือ เปลือกหอยแมลงภู่มัดผ่านการฟอกสีเปลือกหอยและเนื้อเยื่อต่าง ๆ ด้วยไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ความเข้มข้น 50% บดเป็นผงละเอียด และผสมแป้งข้าวเหนียว สารกันบูด เบบี้ออยล์ และกาวลาเท็กซ์ ในการศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพและความแข็งที่ผิวดินผลการวิจัยพบว่า สูตรดินปั้นที่มีปริมาณเปลือกหอยแมลงภู่มัดมากขึ้นจะทำให้สีของเนื้อดินมีสีน้ำตาลเข้มมากขึ้น ความวาวแบบมุกมากขึ้น ผิวเรียบเนียนน้อยลง และเกิดการยุบตัวเป็นรอยบุ๋มตรงกลางชัดเจนตั้งแต่ระดับเปลือกหอยแมลงภู่มัด 80 กรัมขึ้นไป การพองตัวลดลงได้รูปทรงตามแบบ การหดตัวลดลงและมีความแข็งแรงที่ผิวมากขึ้น โดยทางชุมชนเลือกใช้ระดับเปลือกหอยแมลงภู่มัด 70 กรัม เนื่องจากดินมีสีชาวม่น้ำตาลไม่มาก มีผิวที่เนียนเรียบพอใช้ มองด้วยตาเห็นเกล็ดวาวแบบมุก มีการพองเล็กน้อยแต่ไม่เกิดการยุบตัวที่เห็นชัดเจน ค่าเฉลี่ยร้อยละของการหดตัว 21.69 ค่าเฉลี่ยความแข็งแรง 10.14 ซึ่งมีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาเป็นดินปั้นงานเครื่องประดับต่อไปได้ จากนั้นออกแบบเครื่องประดับร่วมกับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านน้ำเขียว จังหวัดตราด และประเมินแบบร่างโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ ผลการวิจัยพบว่าแบบร่างที่มีแรงบันดาลใจมาจากสะพานวัดใจหรือดวงตาบ้านน้ำเขียว มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมสูงที่สุดเท่ากับ 4.20 (S.D.=0.66) เพื่อการผลิตเป็นเครื่องประดับ ประกอบด้วย ต่างหู เข็มกลัด และสร้อยข้อมือ (ภัทรา ศรีสุโข และคนอื่น ๆ, 2565 : 2)

งานวิจัยเรื่องนวัตกรรมการพัฒนาดินปั้นที่มีประกายมุกสำหรับการประยุกต์ใช้ในการปั้นขึ้นรูปเครื่องประดับตกแต่งและงานศิลปหัตถกรรม: “ดินจุฬาฯ” ดินประกายมุกแปรรูปจากเปลือกหอยแมลงภู่มัดจากอุตสาหกรรมอาหารทะเลได้นำเปลือกหอยเซลล์สกัดเป็นเกร็ดแคลเซียมคาร์บอเนตกับตัวบายเดอร์เพื่อผลิตเป็นดินปั้นสำหรับงานขึ้นรูปศิลปะชื่อว่า ดินจุฬามี 2 สูตร คือ สูตรที่ 1 เหมาะกับการขึ้นรูปเครื่องประดับ มีส่วนผสมหลัก คือ ผงแคลเซียมคาร์บอเนต 5 –50 กวลาเท็กซ์ กาวน้ำ น้ำมันธรรมชาติ/ครีมบำรุงผิว กลิ่นที่สกัดจากธรรมชาติ และดินจุฬาสูตรที่ 2 เหมาะกับการขึ้นรูปขนาดใหญ่มีส่วนผสมหลัก คือ ผงแคลเซียมคาร์บอเนต 5 –50 มีเดียม (Sensitizer) แบบชั้นและน้ำโดยลักษณะดินปั้นจะมีสีขาวนวล ผิวเนียน ละเอียดแต่เนื่องจากการผสมบายเดอร์ยังไม่เหมาะสมจึงทำให้ดินปั้นมีลักษณะเป็นรอยแตกไม่เชื่อมสนิทเหมือนดินปั้นที่มีขายตามท้องตลาด (คณศ วงษ์ระวี, สอนง เอกสิทธิ์ และทชณิตร เขียวทนต์, 2555 : 14- 21)

งานวิจัยเรื่องผลของการทดแทนแป้งข้าวเหนียวด้วยเปลือกทุเรียนผงต่อคุณภาพของแป้งปั้นเปลือกทุเรียนเป็นส่วนที่ไม่สามารถรับประทานและมีเหลือปริมาณมาก จึงมีแนวคิดในการผลิตเปลือกทุเรียนผงทำแป้งปั้นเพื่อสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรในกลุ่มชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชน โดยทำการทดลองอบแห้งเปลือกทุเรียนพันธุ์หอมทองเฉพาะส่วนที่เป็นสีขาวด้วยเครื่องอบลมร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 6 ชั่วโมง แล้วนำไปเข้าเครื่องปั้นอาหารปั้นละเอียดเป็นเวลา

1 นาที่จำนวน 3 ครั้ง จากนั้นร่อนผ่านตะแกรงที่มีความละเอียดขนาด 80 เมช ความชื้นโดยรวมไม่เกิน ร้อยละ 14 นำเปลือกทุเรียนผงมาทดแทนแป้งข้าวเหนียวในอัตราส่วนที่ต่างกัน 3 ระดับ ได้แก่ ปริมาณ ร้อยละ 25, 50 และ 75 โดยน้ำหนักของปริมาณแป้งข้าวเหนียว จากนั้นนำไปทดสอบคุณภาพของแป้ง บั๊นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านงานหัตถกรรมที่มีองค์ความรู้ด้านวิชาการและด้านธุรกิจ จำนวน 5 ท่าน ผลการ ทดสอบสรุปได้ว่าการใส่เปลือกทุเรียนผงที่ระดับร้อยละ 50 มีคุณภาพด้านความนุ่ม ด้านความเนียน ด้านความเหนียว และด้านการทรงตัวในระดับมากที่สุด (อภิรติ โสฬศ, นีอร ดาวเจริญพร และรุ่งฤทัย รำพึงจิต, 2563 :31-41)

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาดินปั้นกากมะพร้าวสำหรับผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์งานวิจัยนี้มี ศึกษา สูตรดินปั้นกากมะพร้าวที่เหมาะสมโดยการทดสอบ สมบัติทางเคมี ทางกายภาพ และการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ ปัจจัยที่ศึกษาคือปริมาณกากมะพร้าวที่ทดแทนแป้งข้าวเหนียว แปรรเป็น 4 ระดับ คือ กากมะพร้าวร้อยละ 11.5, 23, 34.5 และ 46 ทำการวางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (CRD) วิเคราะห์คุณภาพได้แก่ ลักษณะปรากฏ จากนั้นนำมาทดสอบสมบัติทางเคมี ทางกายภาพ และทำการ วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของลักษณะดินปั้นกากมะพร้าว จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อให้ได้สูตรดินปั้นกากมะพร้าวที่เหมาะสมที่สุดมาทดลองปั้นเป็นผลิตภัณฑ์ และทำการประเมินความ พึงพอใจของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่าดินปั้น กากมะพร้าวสูตรที่เหมาะสมที่สุดคือ ดินปั้นกากมะพร้าวสูตรที่ 1 มีปริมาณกากมะพร้าวร้อยละ 11.50 ผลการทดสอบทางเคมี ค่าความชื้นร้อยละ 40.23 ผลการทดสอบทางกายภาพ มีค่าความยืดหยุ่น เท่ากับ 7.10 มิลลิเมตร มีค่าความสว่าง (L*) เท่ากับ 64.12 ในส่วนของค่า (a*) และ (b*) มีค่าไปใน ทิศทางสีเขียวและสีน้ำเงิน เมื่อนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีความพึงพอใจใน ระดับมาก (mean=4.27) และการประเมินของผู้บริโภค พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (mean=4.49) (กษมา ถิ่นกาญจน์ , 2562 : 3)

งานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษา เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวไทย พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 248 คน จากทั้งหมดสี่ร้อยคน ให้ความสนใจในด้าน ผลิตภัณฑ์มากที่สุด โดยให้ความสนใจในเรื่องของสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากสินค้า ปัจจุบันหลายร้านยังมีความคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะสินค้าที่ระลึก ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการ ของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้ ส่วนด้านราคาไม่ควรแพงมากเกินไป ควรมีราคาให้เป็นมาตรฐาน แสดง ป้ายราคาอย่างชัดเจน ด้านการจัดจำหน่ายให้มีความหลากหลายของร้านค้าเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักท่องเที่ยวมาเที่ยวจับจ่ายซื้อ ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ขายมีบริการที่ดี มีอัธยาศัยดีและพูดจาสุภาพ มีการลดราคาสินค้าหรือการแถมสินค้า เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ด้านสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมมากกว่าเชิงพาณิชย์ เพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต (สุภาพร วิชัยดิษฐ์, 2559 : 116-179)